

BURDUR İLAHİYAT DERGİSİ

Burdur Theology Journal

(Kasım / November 2024) Özel Sayı: Gazze | e-ISSN: 2980-2407

Hiba Ebu Nada: Bir Edebiyatçının Ölümü Karşılığı

A Writer's Attitude Towards Death: Heba Ebu Nada

Nurefşan BULUT USLU

<https://orcid.org/0000-0002-1087-8912>

nbuslu@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi | <https://ror.org/01wntqw50>
Doktora Öğrencisi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe Tarihi,
Ankara, Türkiye

PhD. Std. Ankara University, Faculty of Theology,
Department of History of Philosophy, Ankara, Türkiye

Pınar Ayşe GİDİŞ

<https://orcid.org/0000-0002-3953-6721>

pinaygidis@gmail.com

Hitit Üniversitesi | <https://ror.org/01x8m3269>
Doktora Öğrencisi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Siyaset
Bilimi, Çorum, Türkiye

PhD. Std. Hitit University, Institute of Graduate Studies,
Department of Political Science, Çorum, Türkiye

Atıf | Cites As

Bulut Uslu, Nurefşan - Gidiş, Pınar Ayşe. "Hiba Ebu Nada: Bir Edebiyatçının Ölümü Karşılığı".
Burdur İlahiyat Dergisi Özel Sayı: Gazze (Kasım 2024), 106-113.
<https://doi.org/10.59932/burdurilahiyat.1576934>

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü/Article Types	: Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi/Received	: 31 Ekim/October 2024
Kabul Tarihi/Accepted	: 29 Kasım/November 2024
Yayın Tarihi/Published	: 30 Kasım/November 2024

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. Nurefşan BULUT USLU, Pınar Ayşe GİDİŞ

Çıkar Çatışması/Conflicts of Interest: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir. / The author(s) has no conflict of interest to declare.

Finansman/Grant Support: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır. / The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Etik Bildirim/Complaints: ifd@mehmetakif.edu.tr

Telif Hakkı & Lisans/Copyright & License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Yazar Katkıları/Author Contributions: Birinci YAZAR %50 – İkinci YAZAR %50.

A Writer's Attitude Towards Death: Heba Ebu Nada

Abstract

Heba Abu Nada, born in 1991, was a Palestinian poet and an award winning literary figure. On October 7, 2023, following Israel's intensification of genocidal bombings in Palestine, she was martyred alongside her young son. Heba Abu Nada's poetry reflects her lived experience of violence and her remarkable resilience in the face of death, offering profound insights into her perspective on mortality. For Heba Abu Nada, death was not an end but rather a beginning—a belief that resonates deeply in her works as an expression of unwavering faith. Although this perspective may be difficult for contemporary individuals to comprehend, it provides an essential lens through which to understand the world of a poet who, amidst human rights violations and genocide, demonstrated resistance and faith through her literary voice. This study aims to explore how a contemporary literary figure confronted oppression and injustice by showcasing resilience and faith in her poetry. By analyzing Ebu Nada's works, the article focuses on the representation of faith and resistance in her literature. A qualitative approach has been adopted, examining her poetry within a philosophical framework. The study's limitation lies in Heba Abu Nada's use of social media in her final moments to express her views on death, which constrains the available material for analysis. Nevertheless, this research seeks to provide a contemporary perspective on how the concept of resistance is manifested in the writings of a literary figure within the context of modern literature and human rights violations. The findings aim to demonstrate that literature serves as a vital medium for expressing perspectives on life in the face of war and oppression, contributing to a deeper understanding of Heba Abu Nada's literary legacy and the relationship between resistance and human rights in modern literature.

Keywords: Heba Abu Nada, Literature, Death, Martyrdom.

Hiba Ebu Nada: Bir Edebiyatçının Ölümü Karşılığı

Öz

Hiba Ebu Nada, 1991 doğumlu Filistinli bir şair ve edebiyat ödüllü başarılı bir yazardır. 7 Ekim 2023 tarihinden sonra İsrail'in Filistin'de tekrar ağır bir şekilde başlattığı soykırım bombardımanı sonucunda küçük oğlu ile birlikte şehit edilmiştir. Hiba Ebu Nada'nın şiirlerinde, yaşadığı vahşet ortamı ve ölüme karşı sergilediği yaşama motivasyonunu yansıttığı, onun ölüm kavramına bakış açısını anlayabilmemize olanak tanır. Ebu Nada için ölüm, bir son değil aksine bir başlangıçtır. Bu anlayış onun eserlerinde derin bir inanç olarak tezahür eder. Günümüz insanı için bu inancı kavramak zor olsa da, bu çaba, modern edebiyatın, içinde bulunduğu insan hakları ihlalleri ve soykırım ortamında, derin inancıyla direniş gösteren bir şairin dünyasını anlamaya yönelik önemli bir adım olacaktır. Bu çalışma, çağdaş bir edebiyatçının karşılaştığı zulüm ve adaletsizlik karşısında, şiirinde nasıl bir direnç ve inanç sergilediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu makale, Hiba Ebu Nada'nın şiirlerini analiz ederek onun eserlerinde inanç ve direnişin temsiline odaklanmaktadır. Nitel bir yaklaşım benimsenmiş ve yazarın eserleri felsefi bağlam içerisinde incelenmiştir. Çalışmanın sınırlılığı, Hiba Ebu Nada'nın son anlarında sesini sosyal medya aracılığıyla duyurabilmesi, ölüme dair görüşlerini bu şekilde ifade edebilmesi ile ilgilidir. Bununla birlikte çalışma, modern edebiyat ve insan hakları ihlalleri bağlamında bir edebiyatçının yazılarında direniş kavramının nasıl tezahür ettiğine dair güncel bir perspektif sunmayı hedeflemektedir. Ulaşılabilen bilgiler, edebiyatın, savaş ve zulüm ortamında insanın yaşama bakış açısına dair önemli bir ifade alanı sunduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hiba Ebu Nada, Edebiyat, Ölüm, Şehitlik.

Giriş

Gazze gecesi, roketlerin parıltısı dışında karanlıktır.

Bombaların sesi dışında sessiz,

Namazın verdiği rahatlık dışında dehşet verici,

Şehitlerin nuru dışında siyahtır.

İyi geceler Gazze.

Hiba Ebu Nada

7 Ekim 2023 tarihinden sonra, tüm dünya canlı yayında bir soykırıma şahit olduk. Gelişmiş medya teknolojilerinin etkisiyle Batı dünyası da bu soykırımı daha yakın plandan görebilir oldu. Bu etki ile dünyanın farklı yerlerinden insanlar her şeyden önce yeni bir bakış açısına kavuştular. Yeni bakış açısı, yıllar boyunca süren tek taraflı siyonist anlatıların etkisini tersine çevirebilecek şekilde güçlü bir şekilde gözler önüne serildi. İnsan hakları ihlalleri karşısında siyonist güce karşı bir şey yapılamaması, “anladık ki dünya üzerinde bir tek Filistin

özgür hepimiz esir” sözlerini tekrarlattı insanlığa. İletişim teknolojileri, hepimizin ellerine sayısız dramın görüntüsünü taşıdı, bir süre sonra ‘katliama da mı alışır olduk’ sorgulamasını yapmaya başladı insanlar. Ancak alışılır hale gelmeyen, modernitenin soğuttuğu kalplere ılık bir akış, geçmiş/kaybedileni hatırlayış bırakan etki yine Filistinlilerden geldi. Binlerce Filistinlinin ölümüne karşı ders verir nitelikte olan duruşunu izledik. Görüntülerde, acımasızca gerçekleştirilen katliamın karşısında insanları hayrete düşüren, sarsıcı bir tepki ve ölümüne karşı çarpıcı bir karşılayış hâkimdi. Rahat ve konforun öncelendiği modern çağda ölümüne verilen tepkinin bu kadar metanetli, ölümün anlamını kavramışçasına dirayet dolu, ölümüne düşman değil dostmuş gibi, ahirete görüyormuşçasına inanıyor gibi verilen tepkiler dünyada da birçok insan tarafından hayranlıkla karışık bir hayret duygusuyla fark edildi. Rahat ve konforlu yaşam koşullarına sahip olmaya alışkın günümüz insanların içsel hazır bulunuşluğunun böyle bir ‘ölümüne karşı duruş’a elverişli olmadığı düşüncesi, bu metanetin kökenini anlama konusunda merak uyandırdı.

Bu çalışmada, ölümü hayatın devamı olarak gören, ölümüne dost bir bakışa sahip olup Filistin topraklarında yetişen ödüllü bir edebiyatçı ve şair olan Hiba Ebu Nada’nın ölümüne karşı yaşamının motivasyonunu daha yakından incelemek, ölümüne karşı vakur bir duruşa sahip, ölümüne ve dolayısıyla hayata yönelik bakış açısını incelemeyi amaçladık.

1. Ölüm Algısı ve İnancın Gücü

İnsan, en yakını olan, kendisinden bir parça olan; evladının, babasının, kardeşinin ölüm haberini aldığı anda “Hasbunallahu ve ni'mel vekil (Allah bize yeter o ne güzel yardımcıdır)” tepkisini hangi inancı taşıyarak verebilir? İnsanlık, ‘nasıl böyle bir duruş olabilir’i anlamaya çalışırken belki de “yitirdiğini bulma yolundadır” ve Filistin, tüm insanlığı ellerinden tutarak özgürleştirecektir. Filistinliler, dünyadaki her şeyin sahibinin, yaratıcısının en son durağının, O’nun yegâne yardımcı olabileceğinin, O’nun haricinde hiçbir gücün o anda kendilerini asla teselli edemeyeceğinin farkındaydılar. Bu öyle görünür bir farkındalıktı ki sanki daha önce provası yapılmış, daha önce kendilerini hep bu ana hazırlamak için bir hayat yaşamış gibiydiler. “Allah’tan geldik ve Allah’a döneceğiz” inancının bu dünyadaki yansıması muhtemelen bu şekilde tezahür eder.

Nasıl bir ölümüne inanış böyle bir karşılamayı gerçekleştirebilirdi? Evladı ellerinde, çocuğunun kafenin dışına sızan kanından yavrusunu kokladığı an, hastanedeki doktorun özverili çabasıyla can kurtarmak uğruna canını ortaya koyduğu an, acil servise getirilen ve amputasyon gerektiren bir müdahale sırasında doktorun getirilen çocuğunun kendi oğlu olduğunu fark ettiği an, bombardıman altında yavrusunu arayan bir babanın sadece minik bir el parçasına ulaşabildiği an... Sosyal medya vasıtasıyla tüm dünya eşzamanlı olarak bu an’lara ve derin acılı durumlar karşısında verilen tepkilere tanık oldu. İnsanlığı meşgul eden bir soru büyüdü zihinlerde: burada nasıl bir ölümüne inanılıyor? Neredeyse tüm görüntülerde gözyaşlarının arasında fark edilen büyük bir metanet ile “Allah bize yeter, O ne güzel vekildir” diyen insanlar dikkati çekerken zihinlerde: “Nasıl bir ölümüne inanış böyle bir karşılamayı gerçekleştirebilir?” olmaktadır.

2. Şehitlik Kavramı

Müslümanların böyle bir karşılama için inandıkları bir kavram var. Bu kavramın adı: şehitlik. “*Ve Allah yolunda öldürülen (şehit)lere “ölüler” demeyiniz. Bilakis, onlar yaşıyor, ama siz farkında değilsiniz.*” ayetine derinden inanan bir topluluğu ölüm korkutmadığı için vatanları ellerinden alınmaya çalışılan Filistinliler, İsrail’in bu zulmüne bu satırların yazıldığı günlerde üç aydan fazla süredir hatta “Nekbe”yi başlangıç alırsak 1948 yılından bu yana direnebilmişlerdir.

Şehitliğe derinden inanan bir insanın ölümle korkutulamayacağı gerçeğini, modern hayat koşullarında ölümü Müslümanca karşılamayı bize Filistinliler öğretmiştir. “Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar.” ayetine içten bir kavrayış ile iman etmiş görünmektedirler.

İnsanlar için yazılan ayetlerden insan ve kalem ilişkisine doğru bir geçiş yapmak anlamlı olacaktır. Düşünen, duyan ve yazan olarak insan, tüm duygularının yanında güçlü bir bakışla ölüme felsefi ve derin bir perspektifle yaklaşmıştır. İnsan, kendisi için en kaçınılmaz ve bireysel ama bir o kadar da anlamlandırılması güç deneyimi olan ölümü kabullenmek, kavramaya çalışmak, ruhunda uyandırdığı etkiyi kaleme aktarabilmek için edebiyata başvurmuştur. Bazı edebiyatçılar ölümü, yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak görüp sıklıkla yeni bir başlangıcın habercisi olarak sunmuştur. Dostoyevski'de ölüm, insanın iç dünyasına daha derinden bakabilmenin bir organonu, Woolf'da ölüm, insan zihni gibi karmaşık bir yapının simülatörü; bir felsefeci olan Heidegger'de ise ölüm ancak kendisi üzerinden insanın varlığının anlamlandırılabilceği üzerine bir tezdır. Heidegger, Varlık ve Zaman adlı eserinin “Ölüme doğru varlık ve Dasein'in hergünlüğü” kısmında zamanın varlığını ölüm üzerinden sınırlandırır ve ölümün de bu şekilde varlığı anlamlı kıldığını düşünür. Ahmet Hamdi Tanpınar ve Necip Fazıl Kısakürek'teki ölüm ve zaman ilişkisini bu bağlamda da ele almak mümkün görünmektedir.

Ölüm teması, tarihte ulaşılabilen ilk metinlerden itibaren işlenen, hayatın en bilinmez ve acı deneyimi olarak gösterilmiştir. Homeros destanında ölüm konusunda, onun verdiği acı vurgulanırken, Tolstoy'da ölümün, yüceler yücesi Sevgiliye kavuşmak için katlanılması gereken bir aşama olduğunu görürüz. Edebi metinler ışığında ölüme baktığımızda görünen o ki, ölümün bilinmezliği ve acısı ancak bilgi ve imana dönüştüğünde metanet ile karşılanabilir bir zeminde okunabilmektedir. Edebiyat tarihinde edebiyatçıların ölüme bakışının bir yandan hayattan ahire doğal bir açılım olduğunu diğer taraftan da insanın acı ile çatışkısını betimlediği bir bunalım olan ruhsal durum olarak ortaya çıkması şeklinde iki ana yöne ayrıldığını söyleyebiliriz.

3. Hiba Ebu Nada'nın Hayatı

Hiba Ebu Nada, şair, roman yazarı ve eğitimci, Filistin edebiyat camiasının sevilen ismi, “Oksijen Ölüler İçin Değildir” adlı kitabın yazarıdır. Henüz otuz iki yaşında olan Hiba Ebu Nada, İsrail'in düzenlediği hava saldırısında öldürülmüştür.¹

Hiba Ebu Nada, 1991 yılında Mekke'de doğmuştur. Gazze İslam Üniversitesi'nde Biyokimya lisans ve el-Ezher Üniversitesi'nden Klinik Beslenme alanında yüksek lisans derecesi alan Ebu Nada aynı zamanda şair ve roman yazarıdır. 2017 yılındaki Sharjah Arap Yaratıcılığı organizasyonunda, roman kategorisinde “Oksijen Ölüler İçin Değildir” adlı eseriyle ikinci olmuştur.²

¹ Sheehan, Dan. (24 October 2023). Read the Last Words of Writer Heba Abu Nada, Who was Killed Last Week by an Israeli Airstrike. Literary Hub. <https://lithub.com/read-the-last-words-of-writer-heba-abu-nada-who-was-killed-last-week-by-an-israeli-airstrike/> Erişim Tarihi: 09.03.2024

² Sheehan, Dan. (24 October 2023). Read the Last Words of Writer Heba Abu Nada, Who was Killed Last Week by an Israeli Airstrike. Literary Hub. <https://lithub.com/read-the-last-words-of-writer-heba-abu-nada-who-was-killed-last-week-by-an-israeli-airstrike/> Erişim Tarihi: 09.03.2024

Resim 1: Hiba Ebu Nada (1991 - 2023)

Hiba Abu Nada'nın son şiiri, oğluyla birlikte İsrail'in düzenlediği hava saldırısında öldürülmeden kısa süre önce X platformunda yayınlanmıştır.

“Gazze gecesi, roketlerin parıltısı dışında karanlıktır.

Bombaların sesi dışında sessiz,

Namazın verdiği rahatlık dışında dehşet verici,

Şehitlerin nuru dışında siyahtır.

İyi geceler Gazze.”

Resim 2: Hiba Ebu Nada'nın Paylaşımı

Hiba Ebu Nada'nın son şiirinde bombaların sesinin ve her an ölümle sıkışan kalbin dehşet verici ruhsal sıkışmasını yalnızca namazın sağladığı huzurun bastırabileceğini söylemiştir. Bu bakış açısı, ölüm karşısında namazın insanların içsel rahatlık ve iman duygusunu ne kadar güçlendirdiğiyle ilgili bir gözlem olarak ele alınabilir. Bu anlamlandırmayı, ölümü bir doğum gibi okuyan Celaleddin Rumi, zamanın bütünsel kavranışındaki hayatın ölüm ile bütünlüğünün zaman üzerinden açıklanışı ile Ahmed Hamdi Tanpınar'da, "ölümün Rabbine secde etmek" ve "ölümün sonsuzluk kapısı" olarak sunan Necip Fazıl Kısakürek şiirlerinde ölümün müjde olarak gösterilmesi, Bağdadi'de ölümün ayrılık değil buluşma oluşu, bize hayatta ölüme karşı bakış açısını değiştirebilmenin aslında hayat tarzını değiştirme anlamına geldiğini göstermektedir.

Edebiyat ve şiir, ölüm gibi kelimelerin yetersiz kaldığı, hayatta olan birçok şeyin anlamının ifadesinde zorlanıldığı, ruhun hissettiği duyguları açıklamakta etkili olan ancak dilin soğuk ifadesi karşısındaki monotonluğu kıran, duygusal derinliği ve karmaşıklığı yansıtabilen bir sanat türüdür. Bu nedenle şehitlik kavramının ve ölümle başa çıkmanın en etkili şekilde ifade edilebileceği ve anlatılabileceği en uygun konaklardan biri edebiyat ve şiirdir. Filistinli edebiyatçı ve şairler kendi kültür ve sanatları hakkında varoluşsal bir bilgi ortaya koymaktadırlar. Bu varoluş biçimi, onları kendi topraklarından silmeyi amaç edinen İsrail'i de oldukça rahatsız etmektedir.³

Dar al-Kalima Üniversitesi'nin kurucusu, Lüteriyan rahip ve Beytüllahim'deki sanat ve kültür çalışmaları konusunda uzman Mitri Raheb, Gazze'deki insanların dayanıklılığı ve gücünün de kanıtı olan Gazze'nin "devasa bir sanat camiası" olduğunu belirtmiştir. Raheb, Gazzeli sanatçıların eserleri için gerekli malzemeleri bulmanın zorluklarına rağmen başarılı olduklarını aktararak; "Dışarıdaki insanların Gazze'deki insanların ne kadar yaratıcı olduğuna dair hiçbir fikri yok. Fakat bu savaş bunların hepsini yok ediyor" demiştir (Sherwood, 2023, par.18).

İngiltere doğumlu Kıbrıslı şair, yazar ve yayıncı Anthony Anaxagoru Ebu Nada'nın ölümünden hemen önceki son sözlerini aktarmıştır.⁴

"Kaosun ortasında kendimizi tarif edilemez bir mutluluk içinde buluyoruz.

Yıkıntıların ortasında yeni bir şehir ortaya çıkıyor; bu da dayanıklılığımızın bir kanıtı.

Acı çığlıkları havada yankılanıyor, doktorların kanlı elbiselerine karışıyor

Öğretmenler tüm mağduriyetlerine rağmen küçük öğrencilerine kucak açarken, aileler de zorluklar karşısında sarsılmaz bir güç sergiliyor."

Boethius'un esaret altında yazdığı dizeleri:

"Başını dikip göğü seyreden,

Alnını açan sen,

Aklını da yücelere taşı ki,

Ruhun ezilip dibe çökmesin,

³ Bknz. Peren Birsaygılı Mut'un "İsrail Kültür Sanattan Neden Bu Kadar Korkuyor?" başlıklı yazısı: <https://www.fokusplus.com/odak/israil-kultur-sanattan-neden-bu-kadar-korkuyor> Erişme Tarihi: 20.03.2024

⁴ Sherwood, H.(13 November 2023). A Painter, A Poet, A Novelist: The Artists Being Killed in Gaza. The Observer. <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/13/a-painter-a-poet-a-novelist-the-artists-being-killed-in-gaza>. Erişim Tarihi: 06.02.2024

Dünyevi bedenini göğe akarken.”⁵

Bir edebiyatçının yazıları ve şiirleri ile ölümü nasıl karşıladığının resmedilmesi, ölümün korkulacak bir şey olmadığına dair argümanları⁶ ile Hiba Ebu Nada'nın, tarifsiz bir mutluluk olarak gördüğü yerin adıdır.

Sonuç

7 Ekim 2023 tarihi, Filistinlilerin yaşadıklarından; evlerinin ve topraklarının gasp edilmesi, zorla yerlerinden edilerek göçe zorlanmaları ve temel insan haklarının ihlal edilmesini de içeren baskı, zulüm, katliam dolu günler bir başlangıç değildi. 1948 yılından bu yana Filistinliler farklı zaman dilimlerinde ancak sürekli olarak İsrail zulmüne maruz kalmaktalar. Bu kadar uzun süredir, bu kadar büyük acılara bir halk nasıl katlanır? sorusunu tüm dünyadaki insanların aklına getirişi bakımından 7 Ekim'i milat alabiliriz. Çünkü bu tarih, İsrail ve onu destekleyen ülkelerin, türlü yollarla uygulanan propaganda maskesinin düşüşünün başlangıcı olmuştur. Dünyanın her yerindeki insanlar kendilerine sunulanı ardını araştırmaya, sorular sormaya başlamışlardır. Modernitenin insanlığa 'en yüce' olarak öğrettiği 'yaşamak' kavramını, bunca uzun süredir baskı altındaki bir halk nasıl olur da elinin tersiyle itebilir, üzerine yürüyebilirdi? Nasıl olur da bunca insan yüceltilen 'madde'nin ardında 'mana'ya sarılabilirdi? İsrail ve destekçilerine en çok acı çektiren şüphesiz Filistinlilerin yılmadan verdikleri mücadelelerin yanı sıra yıllardır hipnotize etmeyi başardıkları dünyanın uyanmaya başlaması, sislerin ardının aydınlanıyor olmasıydı. Aydınlanma çağı belki de gerçek anlamda 7 Ekim'de başlıyordu. Madde değil mana, yaşam değil ölüm kucaklanıyor, ruhlarının farkına varmış dünya insanları meydanları dolduruyordu. Evladıyla birlikte evinde ölümü karşılayan Hiba Ebu Nada, farklı bir hikâyeye bırakmıştı biz geride kalanlara. Ölümünden önce, ölümü satırlara dökerek Filistin halkının ölüme karşı duruşunu anlamamızı sağlamıştır. Ölümü, tarifsiz bir mutluluk olarak görmek nasıl mümkündür? Onun satırlarını okuyarak, halkının ölüme meydan okuyuşunun o çok merak ettiğimiz 'Nasil'ini kavramak mümkün olmaktadır. Bu haliyle Ebu Nada, ardında şiirlerini bırakıp gitmiş bir savaş kurbanı olmaktan farklı bir yerde duruyor. Bütün Filistin halkının, ölüm karşısında nasıl olup da böyle dirayetli durabildiğinin hikayesini hem ölmeden kısa süre önceki satırlarında hem de kendi ölümünde sunmuş oluyor. Bir edebiyatçı, ölümü karşılarken, bir türlü anlayamadığımız Filistin halkının ölüme karşı duruşunun ardını anlattı bize. Ölümü karşılığının satır aralarında Hiba Ebu Nada, insanlığın uyanış yolculuğunda büyük bir adımı kalemiyle tarihe not düşmüştür.

Hiba Ebu Nada'nın namazın ölümü yendiğini yazan dizeleri, bir edebiyatçının insanı aşan, insanlık tarihi boyunca konuşulan en temel konulardan "ölüm"e en gerçekçi anlatımı ile yaklaşan türdendi. Çünkü o, bu dizeleri yazarken bombalar altındaydı ve ölüme yakın yazdıkları, bize gerçek bir hissediş ile ulaştı. "Şehitlik" kavramının yüceliğini övmesi, bir çeşit "ölüme haddini bildirmesi" ile ilgiliydi. Şehitlik ya da hayatını Allah'ın varlığına şahit kılma davranışı, öbür dünyaya, Adn cennetine ait bir statüden ziyade bir davanın, bir inancın ve bir ideolojinin ebedi temsilcisi olarak şehitler sadece hayatlarını feda eden kahramanlar değil gelecek nesillere inanç ve direnç mirası bırakan sessiz tanıklardır. Şehit, tarih boyunca hatırlanacak bir şahitliğin

⁵ Akgün, Tuncay. "Kitap Tanıtımı: Boethius, Felsefenin Tesellisi, Latince'den Çeviren: Çiğdem Dürüşken, İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2011, 398 sayfa.", İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Bahar 2014/5(1) 221-226. s.226.

⁶ Boethius. Consolation Of Philosophy. çev. Joel C. Relihan. Indianapolis/Cambridge: Hackett Publishing Company, 2001. s.11.

öznesidir. Bir insanı en çok korkutan, aktarılamayan son deneyimi olan “ölüm”ü hediye gibi kabul etmesinin ardındaki düşünceler, her ölümünün dikkatini celbeder düzeydedir.

Celaleddin Rumi’de düğün gecesi olan ölüm, Yunus Emre’de aşıkların ölmediği ölenin hayvan olduğu bir bilinçtir. Gazali’de, uykuda olan insanların öldüklerinde uyanacakları, Necip Fazıl Kısakürek’te ise güzel olmasaydı Peygamber’in ölmeyeceği bakışıdır. Muhammed İkbâl’de Allah’a kavuşmanın ilahi mührü ve Aliya İzzetbegoviç’te sonun aksine yeniden doğuşun sembolüdür. Sokrates için insanların en büyük kötülük saydığı ölümün aslında en büyük iyilik olabileceği ile yüzleşmedir. Sezai Karakoç’ta insanın ölemezliği ve onun diriliş olması üzerine düşünülür. Hasan el-Benna’da Allah yolunda hayatını feda edenlerin ölmemesi bakış açısıdır. Cemil Meriç’te ölümün hayatın doğrulandığı an olması, Muhammed Esed’de maddi dünya zincirlerinden kurtuluşur. İbn Arabî’de insanın ruhunun özüne dönmesi ve Ebu Hanife’de amellerimizin karşılığını göreceğimiz bir gündür ölüm. Halil Cibran’da ruhun geçici bedeninden ayrılmasıdır. Ali Şeriatî’de insanın neye hizmet ettiğinin sorgulanma fırsatıdır. İmam Şafi’de amellerin ve niyetlerin gerçek yüzünü göstereceği bir gündür. Ölüm, düşünürlerin hayat görüşünü yansıtan bir özetir. Heba Ebu Nada’nın bize en içten duyguları ile hatırlattığı gibi insanın bu dünyasına çeki düzen vermesi ile ilgilidir.

Kaynakça/Bibliography

Akgün, Tuncay. “Kitap Tanıtımı: Boethius, Felsefenin Tesellisi, Latince’den Çeviren: Çiğdem Dürüşken, İstanbul: Kabalıcı Yayınevi, 2011, 398 sayfa.”, İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Bahar 2014/5(1) 221-226.

Boethius. Consolation Of Philosophy. çev. Joel C. Relihan. Indianapolis/Cambridge: Hackett Publishing Company, 2001.

Heidegger, Martin. Varlık ve Zaman. çev. Kaan Ökten. İstanbul: Alfa Yay, 2018.

Kur’an-ı Kerim, Bakara:154, Ali İmran:170 <https://mealler.org/> Erişme Tarihi: 19.03.2024

Peren Birsaygılı Mut'un “İsrail Kültür Sanattan Neden Bu Kadar Korkuyor?” başlıklı yazısı: <https://www.fokusplus.com/odak/israil-kultur-sanattan-neden-bu-kadar-korkuyor> Erişme Tarihi: 20.03.2024

Sheehan, Dan. (24 October 2023). Read the Last Words of Writer Heba Abu Nada, Who was Killed Last Week by an Israeli Airstrike. Literary Hub. <https://lithub.com/read-the-last-words-of-writer-heba-abu-nada-who-was-killed-last-week-by-an-israeli-airstrike/> Erişim Tarihi: 09.03.2024

Sheehan, Dan. (24 October 2023). Read the Last Words of Writer Heba Abu Nada, Who was Killed Last Week by an Israeli Airstrike. Literary Hub. <https://lithub.com/read-the-last-words-of-writer-heba-abu-nada-who-was-killed-last-week-by-an-israeli-airstrike/> Erişim Tarihi: 09.03.2024

Sherwood, H.(13 November 2023). A Painter, A Poet, A Novelist: The Artists Being Killed in Gaza. The Observer. <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/13/a-painter-a-poet-a-novelist-the-artists-being-killed-in-gaza>. Erişim Tarihi: 06.02.2024

Resimler Kaynakçası

Resim 1: <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/13/a-painter-a-poet-a-novelist-the-artists-being-killed-in-gaza>

Resim 2: <https://twitter.com/HebaAbuNada/status/1711103226970251593>